

สิทธิของผู้แต่งและจำเลยในการมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญา

นางสาวศรีธญา เลิศศาสตร์วัฒนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-640-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RIGHT TO INTERPRETER OF THE ACCUSED
AND DEFENDANT IN THE CRIMINAL CASES**

Miss. Saranya Lartsatwattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

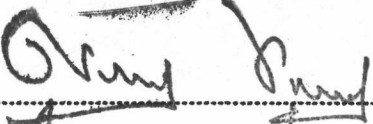
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

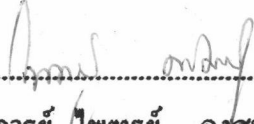
ISBN 974-636-640-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   สิทธิของผู้ต้องหาและจำนวนในการมีล่ามในการดำเนินคดีอาญา
โดย   นางสาว ศรีธยา เลิศศาสตร์วัฒนา
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ วีรพงษ์ บุญโญภาส
    อาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์

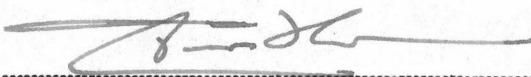
บัณฑิตวิทยาลัย   จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย   อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

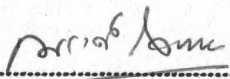

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

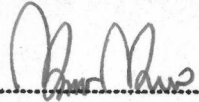
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีรพงษ์ บุญโญภาส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อนรงค์ ไชหาญ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กิตติพงษ์ กิตติยาน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ศรัณยา เลิศศาสตรวิวัฒนา : สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการมีล่ามในการดำเนินคดีอาญา
(RIGHT TO INTERPRETER OF THE ACCUSED AND DEFENDANT IN CRIMINAL CASES)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ดร.จิรนิติ หะวานนท์, 191
หน้า. ISBN 974-636-640-8

สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการมีล่ามเป็นสิทธิในการรับรู้กระบวนการพิจารณาที่สำคัญประการหนึ่ง หากไม่มีการจัดหาล่ามให้กับผู้ต้องหาและจำเลยที่ไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ใน กระบวนการพิจารณาคดีอาญาทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นศาล ผู้ต้องหาและจำเลยย่อมไม่ได้รับการคุ้มครองตาม กฎหมาย และย่อมกระทบต่อความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการพิจารณาที่เกิดขึ้นต่อผู้ต้องหาและจำเลย ซึ่งนานาประเทศก็มีหลักเกณฑ์ที่รับรองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยไว้ เช่น ตามกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิทางแพ่ง (พลเมือง) และทางการเมือง อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป และ ประเทศไทยก็เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการจัดหาล่ามให้กับผู้ต้องหาและจำเลย โดยมีการแก้ไขประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 13 เพิ่มเติมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดหาล่าม แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติและมาตรฐานของล่าม ไม่มีแนว ปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของรัฐว่าเมื่อใดมีความจำเป็นต้องจัดหาล่าม รวมทั้งไม่มีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบ ล่าม จึงจำเป็นต้องเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เจ้าพนักงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการล่าม อันได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการและศาล มีหลักเกณฑ์ แนวทาง ในทางปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และจำเลยที่ไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทยเพื่อให้สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C670611 : MAJOR LAW
KEY WORD: RIGHT / INTERPRETER / ACCUSED / DEFENDANT

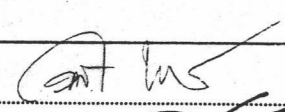
SARAYA LARTSATWATTANA : RIGHT TO INTERPRETER OF THE ACCUSED AND DEFENDANT IN CRIMINAL CASES. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VERAPONG BOONYOPAS, THESIS COADVISOR : DR. CHIRANIT HAVANOND, 191 pp.
ISBN 974-636-640-8

It is internationally accepted that both the accused and the defendant are entitled to understand related legal procedures. The Right to an interpreter, inter alia, is of utmost importance, should the accused or defendant be unable to understand the language of communication in a criminal proceeding, interrogation or in a court of law, they shall not be considered legally protected. This therefore shall affect the legality of the procedure. This rule is incorporated in International Convention on Civil and Political Rights, and the European Convention on Human Rights. To comply with international standards, Thailand has amended the Criminal Procedure Code, Section 13, providing rules relating to government agencies responsible for providing interpreters. However, there are some drawbacks, for instance, the interpreter's qualifications and standards. Clear rules and regulations are required to which officials concerned such as the police, public prosecutors and judges must comply in the same way and with equal standards. The objectives of such rules are to guarantee equal rights for the accused and defendant who are unable to understand the Thai Language.

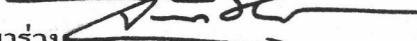
ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2539

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์วีรพงษ์ บุญโญภาส และท่านอาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำตลอดจนเสนอแนวความคิด ตรวจสอบวิทยานิพนธ์และแก้ไข มาตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุรณ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านรองศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอาจารย์ ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และผู้เขียนขอขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ พรเพชร วิชิตชลชัยและท่านอาจารย์ กุลพล พลวัน ที่กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำที่เป็น ประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ คุณ จุมพล - คุณ สุภาวรรณ ภิญโญสินวัฒน์ คุณพัชราภรณ์ ล้วนยานนท์ คุณ พิระพล คคบัว คุณเรณู บรรดาศักดิ์ เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงาน อัยการ ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานดังกล่าวทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในด้าน ข้อมูลและให้การสนับสนุนผู้เขียน และขอขอบคุณที่ ๆ และเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทางการศึกษาวิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ไม่มากก็น้อย ผู้เขียนขอกราบมอบเป็นกตเวทิตาแก่ บิดามารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ ประสาทวิชาความรู้ให้ รวมทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและกระทรวงยุติธรรมที่ให้โอกาสในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอ น้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศรัณยา เลิศศาสตร์วัฒนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
สมมุติฐานของวิทยานิพนธ์	6
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา	6
ทฤษฎีทางนิติศาสตร์	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 การใช้ล่ามภาษาต่างประเทศตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ประวัติความเป็นมาของการมีล่ามภาษาต่างประเทศ	9
2.1.1 สมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์	9
2.1.2 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น	10
2.2 การมีล่ามภาษาต่างประเทศในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน	21
2.2.1 ตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ	21
2.2.1.1 ในชั้นสอบสวน	26
2.2.1.2 ในชั้นพนักงานอัยการ	27
2.2.1.3 ในชั้นศาล	27
2.2.2 ในทางปฏิบัติ	31
2.2.2.1 ในชั้นสอบสวน	32
2.2.2.2 ในชั้นพนักงานอัยการ	32
2.2.2.3 ในชั้นศาล	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 การมีล่ามภาษาต่างประเทศในการดำเนินคดีอาญา.....	34
3.1 สิทธิรับรู้กระบวนการพิจารณาชั้นต่าง ๆ	35
3.1.1 สิทธิที่จะได้รับแจ้งเหตุที่จับ	36
3.1.2 สิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อหา และสิทธิต่าง ๆ ในชั้นสอบสวน..	42
3.1.3 สิทธิที่จะได้รับการแจ้งคำฟ้อง และสิทธิในชั้นพิจารณา.....	46
3.2 หลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในการต่อสู้คดี.....	54
3.3 ล่ามภาษาต่างประเทศในการดำเนินคดีอาญา.....	64
3.3.1 ประโยชน์ของการมีล่าม	66
3.3.2 หลักเกณฑ์ในการจัดหาล่าม และองค์กรที่มีหน้าที่ ในการจัดหาล่าม	71
3.3.3 ค่าตอบแทนของล่าม	82
3.3.4 คุณสมบัติ มาตรฐาน และการตรวจสอบล่าม	87
4 วิเคราะห์ปัญหาการมีล่ามของผู้ต้องหาและจำเลย	
ตามหลักสากลในประเทศไทย	99
4.1 ปัญหาในการจัดหาล่ามให้กับผู้ต้องหาและจำเลย	100
4.2 การรับรองสิทธิรับรู้กระบวนการพิจารณาชั้นต่าง ๆ	109
4.3 การรับรองหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหา และจำเลยในการต่อสู้คดี	111
4.4 หลักเกณฑ์ในการจัดหาล่าม และองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดหาล่าม	113
4.5 ค่าตอบแทนของล่าม	117
4.6 คุณสมบัติ มาตรฐาน และการตรวจสอบล่าม	119

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	125
รายการอ้างอิง.....	134
ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2539	141
ข ร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการ แก่ล่าม และล่ามภาษามือที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 และมาตรา 13 ทวิ พ.ศ. 2539	143
ค ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการแก่ล่าม และล่ามภาษามือที่ศาลจัดหาให้ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 13 และมาตรา 13 ทวิ พ.ศ. 2539	145
ง WEST'S ANNOTATED CALIFORNIA CODES. DIVISION 1. S.18	147
จ MODEL COURT INTERPRETER ACT	153
ฉ MODEL CODE OF PROFESSIONAL RESPONSIBILITY FOR INTERPRETERS IN THIS JUDICIARY	171
ช แบบสอบถาม	184
ประวัติผู้เขียน	191